

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

12. Vtrum gratia fuerit homini Christi naturalis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

proculdubio eū rei veritate filius Dei. Non potest ergo poni, quod anima Christi prius natura, quam vniretur, intelligeret aut amaret.

Secunda conclusio est, Nulla opera cuiuscumque alterius hominis poterunt esse meritoria huius vnionis ex condigno. Probatur tripliciter. Primo, quia vnio ista superat vnionem beatitudinis, quae proprie cadit sub merito. Secundo, quia vnio ista est principium gratiae, quae non potest cadere sub merito. Tertio, quia vnio ista est reformatiua totius humanae naturae, cuius totius bonum, constat non posse à singulari puro homine causari.

Tertia conclusio est, Sancti patres meruerunt incarnationem de congruo desiderando, & petendo. Probatur, quia congruum est Deum exaudire sibi obediētes. Et hoc etiam modo exponi potest, quod beata virgo meruit Christum portare, scilicet merito congruo.

Super Quæstionem 12. Articulum 12.

In titulo articuli duodecimi nota, quod ideo in titulo apponitur ly homini, ut quod non queritur vtrum gratia vnionis sit Christo naturalis, sed an sit naturalis Christo homini, vt denotaretur, quod difficultas huius dubij ex parte eius, quod est esse hominem, se tenet. Non enim est quæstio de Christo secundum quod Deus; sed secundum, quod est homo, an gratia vnionis sit illi naturalis.

In corpore articuli duo sunt primo ponitur vna distinctio de ly naturalis; secundum respondetur quæstio tripliciter. Distinctio est secundum naturale dupliciter, vel quod causatur ex principiis essentialibus rei si-

quæ fecimus nos, sed secundum suam misericordiā saluos nos fecit per lauacrum regenerationis: ergo nec illam Christi generationem aliqua merita præcesserunt.

RESPON. Dicendum, quod quantum ad ipsum Christum, manifestum est ex præmissis, quod nulla eius merita poterunt præcedere vnionem. Non enim ponimus, quod ante fuerit purus homo, & postea per meritū bonæ vitæ obtinuerit esse filius Dei, sicut posuit Photinus: sed ponimus, quod à principio suæ conceptionis, ille homo vere fuerit filius Dei, vt pote non habens aliā hypostasim, quam filij Dei, sicut illud Luc. 1. Quod ex te nascetur sanctū, vocabitur filius Dei. Et ideo omnis operatio illius hominis subsecuta est vnionē: ergo nulla eius operatio potuit esse meritum vnionis: sed neque opera alterius cuiuscumque hominis poterunt esse meritoria huius vnionis ex condigno. Primo quidem: quia opera meritoria hominis proprie ordinantur ad beatitudinē, quæ est virtutis præmiū, & consistit in plena Dei fruitione. Vnio autē incarnationis, cum sit in esse personali, transcendit vnionē beatitudinis ad Deū, quæ est per actū fruentis: & ideo non potest cadere sub merito. Secundo, quia gratia non potest cadere sub merito: quia est merendi principium. Vnde multo minus incarnatio cadit sub merito, quod est principium gratiæ sicut illud Io. 1. Gratia & veritas per Iesum Christum facta est. Tertio, quia incarnatio Christi est reformatiua totius humanæ nature: & ideo non cadit sub merito alicuius hominis singularis: quia bonū alicuius puri hominis non potest esse causa boni totius nature: ex congruo tamen meruerunt sancti patres incarnationem, desiderando, & petendo: congruū enim erat, vt Deus exaudiret eos, qui ei obediēbāt.

Et per hoc patet responsio ad primum.

AD SECUNDUM dicendum, quod hoc est falsum, quod sub merito cadit oē illud, sine quo præmiū esse non potest: quædam enim sunt, quæ non solū requiruntur ad præmiū, sed et præxiguntur ad meritum, sicut diuina bonitas, & eius gratia, & ipsa hominis natura. Et similiter incarnationis mysterium est principium merendi: quia de plenitudine Christi oēs accepimus, vt dicit Ioan. 1.

AD TERTIUM dicendum, quod beata virgo dicitur meruisse portare dominum omnium: non quia meruerit ipsum incarnari: sed quia meruit ex gratia sibi data illum puritatis, & sanctitatis gradum, vt congrue posset esse mater Dei.

ARTICULVS XII. Vtrum gratia vnionis fuerit homini Christo naturalis.

AD VVODECIMVM sic proceditur. Videtur, quod gratia vnionis non fuerit homini Christo naturalis. Vnio enim incarnationis non est facta in natura, sed in persona, vt dictū est: sed vnumquodque denominatur à termino: ergo gratia illa magis debet dici personalis, quam naturalis.

¶ 2. Præter. Gratia diuiditur contra naturam, sicut gratuita, quæ sunt à Deo, distinguuntur contra naturalia, quæ sunt à principio intrinseco: sed eorū, quæ ex opposito diuiduntur, vnum non denominatur ab alio: ergo gratia Christi non est ei naturalis.

¶ 3. Præter. Naturale dicitur, quod est sicut naturam: sed gratia vnionis non est naturalis Christo sicut naturam diuinam (quia sic conueniret alijs personis) nec est naturalis est ei secundum naturam humanam: quia sic conueniret omnibus hominibus, qui sunt eiusdem nature cum ipso. Igitur vtrum, quod nullo modo gratia vnionis sit Christo naturalis.

SED CONTRA est, quod Augustinus dicit in Enchirid. * In humana nature susceptione fit quodammodo ipsa gratia illi homini naturalis, quia nullum possit admittere peccatum.

RESPON. Dicendum, quod sicut Philo. in 5. Metaph. * natura vno modo dicitur ipsa naturi, alio modo essentia rei. Vnde naturale potest aliquid dici dupliciter, vno modo, quod est tamen ex principiis essentialibus rei: sicut igni naturale est sursum ferri: alio modo dicitur esse homini naturale, quod ab ipsa naturiuitate habet, sicut illud Eph. 2. Eramus natura filij iræ. Et Sap. 12. Nequam est natio eorum, & naturalis malitia ipsorum. Gratia igitur Christi siue unionis, siue habitualis non potest dici naturalis, quasi causata ex principiis humane nature: in Christo: quis possit dici naturalis, quasi

cur passio ex principis subiecti, sicut moueri deorsum ex principis corporis grams, vel quod ab ipsa naturiuitate habetur. Probatur primo distinctio: quia natura dicitur dupliciter 5. Met. 1. de essentia, & de naturitate. Probatur secundo secundum membrum, auctoritate duplici sacre scripturæ.

¶ Nota hic, quod secundum membrum naturale a naturitate, dupliciter intelligi potest, vno modo, vt denotetur sola coauitas, quia scilicet, incoeperunt simul tempore, sicut de cæco à naturitate dicimus, quia cæcitas simul incoepit cum homine, qui est cæcus: alio modo, vt denotetur non sola conditio, sed etiam causalitas, ita quod ex vi naturitatis habeat illud: sicut dicitur, quod sextus digitus est naturalis ex naturitate in vtero, quia ex vitali naturitatis abundantia in materia, &c. Iste sortitus est sextum digitum. In proposito intelligitur sicut membrum vtrumque modo: & ad secundum membrum spectat auctoritas Apostoli, Eramus natura filij iræ: quoniam ex vi naturitatis nostre per propagationem ex Adam sumus filij iræ, dum ex vi naturalis nostre in vtero insumus peccato originali. Ad primum autem modum spectat auctoritas Sapientie: quoniam Chanangi, de quibus loquitur, non ex vi naturitatis contrahebant peccata parentum, sed malitia illorum ita cito incipiebat, vt dicebatur in vtero incoepisse, iuxta consuetum modum loquendi sermone emphatico.

¶ Prima conclusio est. Gratia siue vnionis siue habitualis non est naturalis Christo, vt causata ex principiis humane nature. Secunda conclusio est. Gratia vtraque potest dici naturalis Christo, quasi proneniens ex natura diuina Christi in naturam humanam eiusdem.

Inf. q. 7. arti. 13. ad 2. & q. 34. ar. 3. ad 2. & 3. di. 4. q. 3. arti. 2. ad 2. & 1. & 2. huius quæst.

* ca. 40. post med. to. 3.

* 11. 5. Met. c. 2. 5. tom. 3.

eiusdem. Tertia conclusio est: Gratia utraq; est naturalis Christi, secundum naturam a naturam. Probatur in primo sensu, hoc est secundum comunitatem: quia ab initio conceptionis fuit natura humana diuine personae unita, & hoc quo ad gratiam vnionis: & anima eius fuit munere gratiae repleta, & hoc quo ad gratiam habitua-

lem. In secundo autem sensu, hoc est ex vi naturae, probatur in responsione ad tertium ex proprietate naturae Christi: quia sic conceptus est ex Spiritu sancto, ut esset idem naturalis filius Dei, & hominis, testante hanc naturam vnionis vim angelo dicente, Spiritu sanctus superueniet in te, & virtus altissimi obumbrabit tibi, dum subdit ideoq; & quod nascetur ex te sanctum vocabitur filius Dei, illa enim causalis, ideoq; & quod nascetur ex te, erit filius Dei, manifestat ad hoc esse ordinatam actionem Spiritu sancti, ut ex vi talis naturae filius Dei, quod in ipsa gratia vnionis consistit. Gratia autem habitualis, ut in proprio tractatu patebit, est in Christo velut proprietates, eoque vnionis, sicut iplendor solem.

¶ Nota hic tria, primo, quod in littera diuinae sunt explanationes, & probationes tertiae conclusionis secundum duos assignatos in secundo membro sensus, quia tria veri sunt, in littera ponuntur, & breuius vniti clarè nominis: ideo ad vnum dicta in responsione ad tertium, & iuxta corpori articulo. Secundo, quod Auctor plus dicit, dum quaerit de gratia vnionis, & respondit de gratia vnionis, & habituali. Tercio, quod dum in secunda conclusione dicitur, quod gratia Christi potest dici naturalis ex diuina natura, Auctor caute apponit duo vocabula; primo, potest dici: secundo, quasi proueniens. Est siquidem considerandum, quod ad hoc, ut aliquid dicatur proprie naturale a natura pro essentia, duo concurrunt: primum est causalitas: secundum modus causandi oportet enim, ut causetur a natura, & quod naturali modo non libere causetur a natura: sic enim passio a principis natura, sic ferri sursum a leuitate causeatur, sic naturale distinguitur contra liberum. In proposito autem, quia omnis causalitas Dei, ad extra est libera, & nulla est naturalis, ideo gratia in Christo ex diuina natura causata deficit a naturali in modo quo fit, & potest dici naturalis, quo ad primum, quia ex diuina causeatur natura. Quo ad secundum vero potest dici naturalis non formaliter, quia in veritate non naturaliter, sed libere causeatur, sed quasi virtualiter seu conditionaliter, hoc est, quia si diuina natura competere ad extra, uterque modus causandi, scilicet naturaliter vel libere utraque gratia in Christo naturaliter causeatur: quia gratia vnionis spectat ad esse personale ipsius diuinae naturae, ac per hoc ad causalitatem naturalem pertinet,

si sibi inueniretur: gratia vero habitualis in Christo spectat ad proprietatem humanae naturae iunctae iam secundum esse diuinae naturae. Et propterea Auctor dixit, dici potest naturalis quasi proueniens, significans per hoc quasi naturalem modum, quo gratia in Christo fieri dici potest, quamuis in veritate non sit modus naturalis, hoc autem singulariter de gratia Christi dici potest: quia reliquis hominibus, & etiam angelis constat, quod non solus dat, sed daret Deus gratiam suam prout vult, ut pote non communicans sum esse personale, nec iunctus sibi secundum esse influens.

QVAESTIO III.

Demodo vnionis ex parte personae assumptis, in octo articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de vnione ex parte personae assumptis.

ET CIRCA hoc quaeruntur octo.

- ¶ Primo, Vtrum assumere conueniat personae diuinae.
- ¶ Secundo, Vtrum conueniat naturae diuinae.
- ¶ Tertio, Vtrum natura possit assumere abstracta personalitate.
- ¶ Quarto, Vtrum vna persona possit assumere sine alia.
- ¶ Quinto, Vtrum quilibet persona possit assumere.
- ¶ Sexto, Vtrum plures personae possint assumere vnam numero naturam.
- ¶ Septimo, Vtrum vna persona possit assumere duas numero naturas.
- ¶ Octauo, Vtrum magis fuerit conueniens de persona filij Dei, quod assumpserit humanam naturam, quam de alia persona diuina.

ARTICULVS PRIMVS.

Vtrum personae diuinae conueniat assumere naturam creatam.

AD PRIMUM sic proceditur. **V**t, quod personae diuinae non conueniat assumere naturam creatam. Persona enim diuina significat aliquid maxime perfectum: perfectum autem est, cui non potest fieri additio.

importat haec tria, & haec omnia competunt personae, quia ipsa est principium, & terminus actus talis, ut in antecedente dicitur, consequens manifeste est, quod assumere propriissime competat personae.

¶ Vbi nota tria: primo, quod exponendo assumere quasi ad se sumere, quia ly se est pronomen reciprocum dupliciter: vbi bis denotat illud, pro quo stat concurrere ad actionem illam, vno modo seipsum, vno modo seipsum, & semel seu alio modo ut terminum. Et propterea Auctor ex hoc, quod assumere dicitur quasi ad se sumere, dixit quod importat principium, & terminum actus: nisi enim ly se, vtrumque denotaret, non esset ad se sumere, sed esset sumere ad alium. Secundo, quod in littera in conclusione additur ly propriissime: quia, ut infra patebit, non solum personae conuenit assumere, sed solum personae conuenit propriissime. Tertio, quod hic est sermo de persona diuina ut sic, non curando, vtrum sit vna sola persona diuina, vel plures, vtrum ab soluta, vel relatiua eius siquidem est proprie agere, ut quod agit, & eius est terminare vnionem personalem, ut quod subsistit in vtraque natura.

¶ In responsione ad primum eiusdem primi articuli, aduerte, quod tam mirabilis est haec incarnationis coniunctio, ut cum hoc, quod fatemur Deum vere acquisiuisse esse humanum,

de gratia Christi dici potest: quia reliquis hominibus, & etiam angelis constat, quod non solus dat, sed daret Deus gratiam suam prout vult, ut pote non communicans sum esse personale, nec iunctus sibi secundum esse influens.

Super Quaestiones. Articulus 1.

Titulus articuli primi Quaestiones tertiae clarus est.

¶ In corpore articuli vnica est conclusio responsiva quaesito. Personae competit propriissime assumere naturam. Probatur: Persona est principium, & terminus assumptionis: ergo sibi conuenit propriissime assumere. Antecedens quo ad primam partem probatur: quia assumere est actio diuina; agere autem propria est personae. Quo ad secundam vero: quia vnio facta est non in natura, sed in persona, ut patet ex supra dictis, & consequentia autem probatur: quia in verbo assumptionis importatur tria, & principium, & actus, & terminus: quoniam assumere dicitur quasi ad se sumere. Ex hoc namque, quod assumere

q. 29. 1.

Capa.

3. dist. 1. art. 1.